

UČITELJSKA TISKARNA V LJUBLJANI

REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJENO ZAVEZO

Rač. pošt. hran. 10.761 — Telefon 2312

VABILO

na

XXVIII. REDNI OBČNI ZBOR

ki bo

v sredo, dne 25. marca 1931. ob 10. uri v Ljubljani
v dvorani mestnega magistrata.

DNEVNI RED:

1. Poročilo upravnega sveta o združnem poslovanju.
2. Poročilo upravnega sveta o računskem zaključku za leto 1930.
3. Poročilo nadzorstva o računskem zaključku in poslovanju upravnega sveta.
4. Predlog upravnega sveta o razdelitvi čistega dobička.
5. Volitev v upravni svet.
6. Volitev v nadzorstvo.
7. Slučajnosti. Posebni predlogi se morajo naznaniti upravnemu svetu vsaj tri dni pred občnim zborom.

Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen, se bo vršil v zmislu § 31. pravil pol ure pozneje v istem prostoru in z istim dnevnim redom občni zbor, ki sme brezpogojno sklepati.

Upravni svet.

Stalnost.

Seveda jim do tega mnogo pomore njih velika stalnost. Učne osebe od otroškega vrta do vstevši progimnazije, nastavlja občina, vse ostale pa država. Vsi imajo jako veliko stalnosti, a absolutno stalnost imajo od občine nastavljeni. Njih prislovica pravi: »Vladiko lahko razvadiš, a učitelja ne more nihče prestaviti ali odpustiti!« Prestavljati, ali odpustiti je lahko vsak le po lastni želji, ali na zahtevo disciplinarnega sodišča, ki je dvojno, nižje in višje. Vsako sodišče sestavlja po trije člani. Predsednik nižjega disciplinskega sodišča je predsednik okrožnega sodišča. Drugi član je predsednik občinske skupščine. Tretji pa zastopnik učiteljskega, voljen od svojih kolegov. Sleherni, ki je obsojen pri nižjem sodišču, se lahko pritoži na višje disciplinsko sodišče. Predsednik tega sodišča je predsednik apelacijskega sodišča. Drugi član je zastopnik ministrstva prosvete, ki ga pošlje minister sam. Tretji pa je učitelj, član višjega prosvetnega sveta, izvoljen od svojih (24) sočlanov. Pri razpravi obeh sodišč je navzoč tudi obtožencev zagovornik, ki je lahko njegov kolega ali advokat, katerega si sam izbere. S tem je dana velika garancija pravične sodbe.

Šolska uprava.

Vobče bazira ustroj učiteljskega na precejšnji demokraciji. Upravitelja šole volijo učitelji iste šole za dobo treh let. To precej vpliva na kolegialnejše razmerje med upraviteljem in učitelji iste šole. Upravitelj si ne more ustvariti avtoritete z pedantnostjo in absolutizmom, ampak le s sposobnostjo in pravičnostjo.

V kraju, kjer je več šol, volijo še enega »glavnega učitelja«, ki je njih predstavitelj in se briga za administracijo ter zastopstvo pri oblasteh. Učitelji volijo tudi prosvetni svet (učeben svet), ki ima precejšen vpliv

na šolsko zakonodajo. Sedaj zahtevajo, da bi volili tudi svoje nadzornike, katere pa danes nastavlja država izmed tistih, ki so napravili nadzorniški izpit.

Senčne strani.

Na slabšem pa so bolgarski učitelji od nas v tem, ker ne morejo dobiti po dovršenih službenih letih celotne pokojnine, ampak le 80%. Na slabšem so tudi, ker dobivajo za otroke mesečno le po 80 levov, in sicer samo za dva. Zato so pri učiteljskih in uradniških družinah redki, ki imajo 3 do 5 otrok. S tem država prav za prav več izgubi kot pa pri hrani. Za ženo, ki ni učiteljica, ne dobi učitelj ničesar.

Primanjčevanje služb.

Učitelji novinci dobijo službo veliko težje, kot pri nas, ker so mesta vsa zasedena. Med učitelji abiturienti je velika brezposelnost in zato jih najdemo po vseh službah, celo med zidarskimi delavci sem jih našel.

Izobrazba.

Glede njih splošne in strokovne izobrazbe sem bil presenečen. Pričakoval sem da bom našel prav zamernjene apostole prosvete. V resnici pa sem našel na sijajne in nadvse gostoljubne ljudi, splošno in strokovno dobro podkovane.

V prvi vrsti zahtevajo od sebe, da so dobri učitelji in vzgojitelji mladine in da gredo v pedagogiki z najmodernejšimi strujami naprej. Vendar zahtevajo, da so tudi splošno dobro izobraženi, da morejo potegniti se ljudstvo za seboj, ga učiti, navduševati in organizirati. Zato imajo prikupljiv nastop in mnogi so izvrstni ljudski govorniki. Veliko važnost polagajo tudi na učenje modernih jezikov in skoro nism našel učitelja, ki bi poleg rusčine (ki jo zna vsak), ne znal za silo tudi nemščine ali francoščine.

LOJZE ZUPANC:

Dnevnik učitelja Čičigoja.

»Nekateri učitelji imajo ko maj par ur službe na dan. Pridni učitelji so redke izjeme.«

(Steblovnik).

Odkar se je bil učitelj Čičigoj oženil je bil prenehal pisati dnevnik. Takrat se mu je ta posel mahoma zagabil in kar čez noč zadel — sentimentalni.

Pa je v poslednjih tednih čital neke, da bo treba polagati račune za svoje delovanje. »O, to bi ne bilo zdravo, da bi me našli ne pripravljenega.« si je mislil in že sklenil, da si bo vse in za vsak dan sproti beležil v dnevnik. Moj Bog, vester je bil zares, saj je v enem tednu popisal debel zvezek, ki bi lahko zadostoval za štiriletno študentovsko avanturo.

»Na, preglej, da boš tudi ti tako delal!« mi je oni dan bahavo pomolil popisan dnevnik po nos.

»To pa to,« sem si mislil in se poglobil v zanimivo čtivo.

Danes je četrtek, sv. Konrada god, Gospodovo leto 1931.

Zjutraj vstanem, se dgetajo od mraza hitro oblečem in pogledam skozi okno: zunaj

Tudi učenje in znanje esperatskega jezika je med njimi jako močno razširjeno. Poleg tega mnogo potujejo, pa ne samo po svoji državi, ampak tudi po vsej Evropi. Zato nism našel zakrbljenih in v samega sebe zaljubljenih osebnosti temveč učitelje s široko dušo, s širokim obzorjem.

Vzgoja mladine.

Pri vzgoji mladine poudarjajo: »Vzgojati nesebične ljudi, ki bodo zmogli delati za svojo državo!« Zato so oni načelno proti skavtom in vsem drugim enakim organizacijam. Odločno so proti vsaki vojni. Oni zahtevajo, da se bolgarski spori rešijo mirnim, idejnim potom in so navdušeni za državo vseh Jugoslovenov.

Vzdržnost.

Značilna poteza učiteljskega je vzdržnost v pijaci in kajenju. Vobče je bolgarski abstinent (vzdržatelj) samo tisti, ki se vzdržuje alkohola in nikotina. Imajo tudi svoje lasno abstinentno društvo, v katerem je organiziranih 800 učiteljev. Še več jih je neorganiziranih. Učiteljice in vobče ženske ne pridejo v postve, kot abstinentke, ker je njih ljudska sodba še vedno močnejša, od nagnjenja modernih dam k svobodnemu izživanju in zato ni mogoče videti v nobenem lokalni dame, še manj pa učiteljice, ki bi pila opojne pijače ali kadila cigarete.

Učiteljica.

Bolgarske učiteljice so neka posebnost. Svojim kolegom so popolnoma enakopravne, kot v pravicah, tako v dolžnostih. Plačane so isto (ne glede, ali so poročene, ali ne) in tudi njih število ne sme presegati števila moških učnih moči. Silno so moralne, jako sposobne in delavne v izvenšolskem delu ter v boju za svoje pravice. Domišljavosti in nekakega dominantnega položaja nad kolegi ne poznajo in se zato agilno udeležujejo skupnega društvenega dela in življenja. Odlikujejo se še posebno v tem, da so vzor gospodinj in vzor matere, naravnost dika bolgarskega naroda. Vse se prav lahko poroče in zato med njimi ni najti starih samskih učiteljic. Vsaka poročena učiteljica ima z 20 leti službe pravico do upokojitve.

Casopisje.

Za stanovsko izobrazbo skrbijo 3 glavne revije. (Ne omenjam uradne in vladne organizacije). Prva in najvažnejša je »Učiteljska misel«. Izhaja v Sofiji. Isto tam izhaja »Progimnazijalna pedagogičeska misel«. V Varni pa izdajajo revijo »Učiteljska praktika«. Vsak teden dvakrat izhaja v Sofiji list »Seznanišje«, ki je podoben našemu »Učiteljski Tovariš« in je organ Bolgarskega učiteljskega saveza.

Temeljna reforma čeških meščanskih šol.

»Narodna politika« z dne 8. februarja t. l. prinaša pod značko Bt sledeče zanimivo poročilo o reformi čeških meščanskih šol, ki ga v celoti prevajamo za informacijo naše javnosti.

Reforma meščanskih šol se izvrši na podlagi novih učnih načrtov, ki se po izjavi dr. Prihoda uvedejo že s 1. septembrom za poskusno dobo 4 let. Novi učni načrti prinašajo veliko in nepričakovano izpremembo ne samo v dosedanjem pojmovanju in razvrstitvi vse učne snovi, temveč tudi v vzgoji in učnih metodah ter v nofranju in znanji organizaciji meščanske šole sploh. Vsi novi ukrepi, ki so bili leta 1929. poskusno uvedeni v meščanske šole v Pragi, Nuslihu, Mihu, Hostivaru, Humpolcu, Zlinu itd. bodo z novimi načrti uvedeni v vse meščanske šole sploh.

V prvi vrsti se upošteva diferenciacija dijaštva sploh, t. j. razdelitev dijakov z ozirom na nadarjenost in zanimanje in seveda razdelitev učne stvarine s tega gledišča. Praktično izvedejo to delitev tako, da bo skoro ena šestina učnega časa posvečena tako zvanim »voljenim predmetom«. Te predmete si izbere iz splošne učne snovi vsaka šola sama, toda sporazumno s šolskimi uradi tako da se s tem približa željam in zanimanju dijakov. V prvi vrsti pa se mora ozirati

Organizacije.

Društveno življenje je pri njih precej razvito. Sedaj imajo tri društva: »Klasen učiteljski sejem« (savez), kjer je organiziranih približno 2000 profesorjev (gimnazijalnih učiteljev), »Progimnazijalen učiteljski sejem«, kjer je organiziranih okrog 2100 progimnazijalnih učiteljev in »Bolgarski učiteljski sejem«, ki ima organiziranih 12.000 prvonačalnih (osnovnih), progimnazijalnih in gimnazijalnih učiteljev. Zadnje čase so začeli akcije za združitev vseh treh. Če to dosežejo, bo to velika pridobitev, ker na ta način učiteljsko ne bo več krhalo svojih sil v borbi med seboj, ampak v skupni falangi za skupne stanovske koristi.

Od vseh treh je »Bolgarski učiteljski sejem« najboljevidnejša in najzdravejša organizacija. V svojem grbu ima napisano: »Vsi za enega, eden za vse!« (Vsički za edin, edin za vsički). A pri njih to ni samo prazna fraza, ampak tudi dejstvo. Neverjetno so vzajemni kot en mož in nihče ne išče v organizaciji samega sebe. To bi bilo tudi nemogoče, ker je bolgarsko učiteljsko preveč prepojeno z demokratizmom. Nihče se ne bori za delnice in za obresti, da bi bogatil na račun drugih, nihče ne pripravlja korit, ki služijo samo nekaterim, ampak ustanavljajo institucije, ki služijo enaki meri vsem članom. V resnici vsi za enega, eden za vse!

Gospodarske organizacije.

Zato imajo v Sofiji »Učiteljski dom«, kjer je podeželskemu učiteljskemu stalno na razpolago 70 postelj in precejšnje poslopje, kjer je nameščeno načelstvo društva, uradništva in uprave listov ter velika čitalnica in bogata knjižnica. Poleg je tudi majhna tiskarna. V Iskreu imajo zdravilišče za svoje jetične člane. V Varni, Burgasu in Mesemvriji pa obmorske učiteljske kolonije. Za podpiranje svojih članov imajo 8 fondov v gotovini 5.400.000 levov. A društveni kapital znaša 21.500.000 levov.

Savez je popolnoma neodvisna stanovska organizacija. Organizacija je precej napredna in inicijativna ter stalno zahteva svobodo šole in pouka, novih žrtev za kulturni napredek naroda ter izboljšanje gnetnega položaja učiteljskega. Ker se vlade branijo njenega umešavanja zato jo ob vsaki priliki potiskajo v ozadje. Zaradi svoje nepopolnosti pa ima organizacija kljub temu mnogo uspehov in velik ugled kar se vidi že na številu njenega članstva, ki stalno narasta.

To so kratki podatki, ki sem jih mogel v Bolgariji mimogrede dobiti. Upam pa, da se bodo razmere kmalu izboljšale in takrat bomo imeli možnost, da se natančneje spoznamo z bolgarskim učiteljskim.

—zič.

na gospodarski okoljš svojega kraja tako, da dobi obiležje agrarne, industrijske ali obrtne okolice, kjer se šola nahaja.

Dr. Prihoda utemeljuje zahtevo tako zvanega šolskega regionalizma, katerega češke šole že skoro niso več upoštevale, tudi z znanstveno podlago iz šolskega zakona od leta 1883.

Izmed »volilnih predmetov«, med katerimi so poleg tujih jezikov risanje, opisna geometrija, prirodopisne vede itd. še popolnoma novi predmeti kot: narodno gospodarstvo, vrtnarstvo, knjigovodstvo, latinščina in esperanto, si dijak izbere po mili volji in z ozirom na svoje potrebe, na svojo nadarjenost in svoje zanimanje, toliko ur, da je njegova učna obveznost dopolnjena.

Učni načrti določajo dalje, da se uvede na vseh čeških meščanskih šolah v republiki za enkrat sicer še neobvezno, toda v razdelitvi učnih ur točno stabilizirana nemščina, in sicer po 4 tedenske ure. Na drugonarodnih šolah pa v isti izmeri češčina, odnosno slovaščina. Sedanji 4. razredi, ki so jih smatrali za nekatere nastavne učne tečaje, se izpremene v redne postopne razrede normalne meščanske šole.

Po učnem načrtu je mogoče ustanoviti tako zvaneskelepe n e r a z r e d e s posebnim

V dolgih nočeh, ko bdim ob zibki novo-rojenčka, si ubijam glavo s težkimi skrbmi za bodočnost. Marsikatera solza pada na nedolžnega otroka, ki hoče tudi živeti... rešilnih misli ni nikjer... Mnogo noči prebdi mati pri svojih otrokih, čim več jih je, tem več prečutih noči!

In kdo vpraša učiteljskega, ki je slučajno tudi mati: »Ali si spočita, sposobna za delo?« Služba je služba in hvala Bogu, nekaj idealizma smo si kljub vsem udarcem še ohranili.

Ko stopim v šolsko sobo, pade zavesa za vsemi skrbmi tu sem le učiteljica-vzgojiteljica! In ni ravno kot taka učiteljica mati po naravi že na svojem mestu. Žena daje možu potrebno solnce razvedrila ona mu daje pogum v moljenju in ga navdušuje za delo! Daj solnce razvedrila možu, da mu sladiš tiste hipe prostega časa daj to solnce svoji družini... daj, a kje naj vzameš?

Da bi se skoraj izpolnilo naše vroče upanje in naša vera v bodočnost; lažje nam bodo prečute noči, lažje delo, ki jim bo sledilo; saj nas ne bo več morila najprimitivnejša skrb za vsakdanji kruh.

Da bi se te besede ne izgubile kakor glas »tulečega« v puščavi; zapisala sem jih v imenu vseh onih, ki trpijo, kakor jaz!

Jerica Pečarić — Schwickert.

je v debelih kosmihih snežilo. Ko se žena prebudi, si zmena oči in zakriči: »Joj, kakšen pa si?« Se ustrašim jaz: »Joj kaj pa je?« Pravi ona: »Hlače si narobe povlekel nase!« Zapazim, da je podhrabre hlače na mojem trebuhu, hitim popraviti zmoto in mrmram: »Joj, to je slabo znamenje...«

Potem grem zakuriti peč, kajti ni šala v takile zimi, če je zid stanovanja debel 95 cm. Močno in dolgo piham v vlažna drva; posreči se mi, da se vnamejo. Vse solzen od napihovanja in izgubljenega sapa hitim v kuhinjo po čadast pisker, ga napolnim s snegom in si kuham čaja. Ko si mislim: »Zdajle moj gables že vre.« hitim zopet pred peč. Zagrabim za pisker — takrat zabrni v podružnici Zdravamarja, se hočem prekrizati in si poparim roko. Kmalu bi zaklel...

Se pokrečam s toplo limonado in odprem šolske dveri: s strahovitim bučanjem se vsujejo otroci po lesenih stopnicah v razred.

Ves zbehan in prestrašen se podvizam malo pred osmo uro navzgor, se bojim 82 otrok ter se potihoma jezim na kolegičco, ki se je že pred dvema mesecema poročila in podala ostavko na službo. Potem sem moral sam pričeti z dvema razredoma. Sami veste, da ni šala stopiti v razred, kjer sedi po sedem otrok v eni klopi in se drug drugega ščipljejo za prostor...

Seveda, potem prične učenje; zato pa smo v šoli! Pripovedujejo otroci, govorim jaz, v asih zakričim, da se mi skoro prepar trebuha pa še ne morem prevpiti šuma v učilnici! Da, da; tako se eksperimentira z 82 učenci...

Ob pol trinajstih rečem »amen« in zapustimo tesno učilnico. Pridem domov, mi žena postavi na mizo obed in vošč: »Dober tek!« Hočem reči »boglona«, pa se mi beseda zatakne v grlu. Mi pravi žena: »Preveč se pehaš saj še besede ne spraviš iz sebel!«

»Prav imaš, popolnoma me bo zbilo, če ne bo kmalu pomoči!« si mislim jaz in pričnem jesti. Ko poobedujem krožnik mlečne riža, sežem po zobotrebec in z njim ravnam tako, kakor se spodobi gospodu, ko je poobedoval.

Potem si zapalim »Zeto« in pričnem čitati tri dni star časopis. Čitam stare novice in se tolažim: »Tako je pač, če nisi poštni sel le dvakrat v tednu pošto.« In še pomislim, kako mora biti Ljubljancem prijetno pri duši, ko jim pismošča dvakrat dnevno poteka na vrata in čitajo še mokre časopise...

Nekdo močno potrka na vrata. Pravim: »Izvolite naprejš!« in že stoji pred menoj oblokana ženska: »Gospod, naj mi pomagajo. Naša prasiča bo poginila. Debelčice sem ji položila, da bi jo hitro zredila pa nič več noče žreti in vamp se ji napaenja...«

Učiteljska gospodarska poslovalnica je namenjena našima domovoma. — Zato jo vedno uvažujte!

učni programom za zaostale dijake, kar je nekaj popolnoma novega.

Po novih načrtih bodo izdane nove šolske knjige za meščanske šole. Dosedanje knjige bodo ostale v rabi še največ pet let.

Mesto dosedanjega ustnega izpraševanja se uvajajo pogoste pisemne skušnje, tako zvani čisti po ameriškem vzorcu, ki jih daje učiteljstvo postopoma. Na ta način bodo odstranjeni iz šole vsi zvezki za šolske naloge.

Vzgojno stran upoštevajo novi učni načrti tako, da uvajajo dijaško samoupravo, dijaška zborovanja, klube itd., ki jih češke šole dosedaj niso na sploh upoštevale in uvedle.

Glede bojazni, da prineso novi učni načrti učiteljstvu preveč novega dela, kar bi vplivalo zopet na kvalifikacijo in zdravje učiteljstva, pravi dr. Prihoda, da ni potrebe vznemirjanja, ker bodo dobili vsi šolski organi za začetek natančna navodila in smernice za delo po novih učnih načrtih.

Zanimiva je ugotovitev, da se nova reforma, ki se uradno imenuje »mala šolska reforma«, smatra za »osnovno zblizanje med meščansko in nižjo srednjo šolo«. Ta rešitev se označuje kot etapa diferenciranega enotnega šolstva II. stopnje za mladež 11 do 15 let.

S posebnim člankom »Meščanske šole« utemeljuje dr. Prihoda pripravljene ukrepe in pravi med drugim, da bo nova češka meščanska šola — poleg ruske šole II. stopnje — na evropski celini edinstvena šola, ki načeloma upošteva volivnost predmetov.

Novi učni načrti za to radikalno reformo so se natisnili in razposlali vsem zainteresiranim. Gotovo bodo vzbudili velik odmev ne samo v strokovnih krogih, temveč tudi v najširši javnosti, ki se iskreno zanima za

tako važno in temeljito izpremembo kulturne dobrine, kakor je češka »ljudska univerza« — meščanska šola. Tako članek.

Pri nas se je o naših meščanskih šolah že mnogo govorilo, toda jako malo storilo. Meščanska šola je dosedaj edina organizirana šola, ki nima svojega zakona. Zakon je sicer že davno izdelan, potrjen od zakonodajnega sveta, toda njegovega rojstva ne moremo pričakati. Naš novi zakon o meščanskih šolah upošteva v glavnem vse moderne smernice češkega zakona, izogne se le volilnih predmetov v tem smislu, da jih ne izbira dijak sam, temveč da jih upoštevajo krajevni šolski činitelji, ki se odločijo za kmetijski, industrijski ali obrtni tip meščanske šole in sicer s posebnim ozirom na krajevne prilike in potrebe. Vendar se pri nas radi premalo izraziti okolišev ne bodo mogli ustvariti čisti tipi meščanske šole, temveč več ali manj mešani. Prav tako nima naš zakonski osnutek določb glede ustanovitve posebnih sklopov razredov za po svoji starosti zaostale dijake. Neko važno prednost pa imajo češke meščanske šole pred našo in to je naklonjenost občinstva samega in vseh šolskih krogov, posebno pa srednješolskih krogov, ki meščanske šole ne smatrajo za nekako srednji šoli konkurenčno ustanovo, temveč za nujno potrebno šolsko organizacijo, ki mora vršiti svojo nalogo med narodom, ki na sploh imenuje meščanske šole za ljudske univerze. Naša javnost je v času po prevratu že večkrat pokazala svojo naklonjenost do meščanskih šol, ker je spoznala njih vrednost in veljavo za praktično življenje, ona zahteva vedno in znova ustanovitev novih meščanskih šol, nekje pa je fabrika zaprek, ki ne dovoli da bi se ta vrsta šol razvila tako, kakor je za naše narodno gospodarstvo neobhodno potrebno.

A. L.

Splošne vesti.

— Resolucija Učiteljskega društva za ljubljansko okolico glede prosvetnega dela učiteljstva. S protestom proti pavšalnim žahtevam našega stanu v banskem svetu zadeve ne smatramo kot rešene. Nadejamo se od organizacijskega vodstva nadaljnjih korakov v smeri, da se ustvari glede našega bodočega narodno-prosvetnega dela povsem jasen položaj. Potrebne se nam zde sledeče ugotovitve:

1. Pavšalna kritika nekaterih bankih svetnikov v banskem svetu potom časopisja raznešena do zadnje gorske kočice našega naroda, je padla na podeželsko učiteljstvo z dvojno težo. Nasla ga je v najbednejših gmočnih prilikah, a še vedno idealno in požrtvovalno delujočega na vseh poljih narodne prosvete.

Ta kritika je tudi nalik sveže vode na mlin, v katerem se že melje stanarina in kurivo učiteljstva. Spodbila je zaupanje kmetijskega človeka v učitelja in v njegovo delo v nacionalnem kulturnem in gospodarskem pravcu katerega je vršil učitelj ne le po lastni inicijativi, temveč tudi istočasno vršec dolžnosti, katere mu nalaga zakon.

Kdor nam na ta način krati ugled med najpriprostejšimi plastmi našega naroda, med katerimi vni učitelj najtežje nalogo, mu odreka mo pravico, da nam daje nasvete glede našega dela. Kmetstvo ljudstvo je že po naravi nezaupno. Kdorkoli nam nalaga delo naj se jasno zaveda, da je absoluten predpogoj za uspešno vršenje naloženega dela vsestransko zaupanje ljudstva in vso moralno podporo.

2. Psihologično zgrešeno je ako kdo pričakuje od kateregakoli zunanjega pritiska na nas resen uspeh našega dela, pa bodi naša pripravljenost ustreči vsakemu naročilu še tako velika. Za narodno-prosvetno delo je treba mnogo razumevanja, resne priprave in ljubezni do stvari. Brez teh stvari delo lahko več škodi kot koristi. Nobena šolska izobrazba zanj ne zadostuje. Kar je učiteljstvo vršilo resnega, pozitivnega dela in kar ga kljub mizernemu gmočnemu položaju še vrši, je pripisati mnogo bolj njegovemu idealizmu in ljubezni do naroda kot pa apeliranju na nje-

govo dolžnost. S pritiskom od nepoklicane strani se doseže samo to, da marsikateri mlad učitelj(ica), želeč ustreči krajevnemu mogotcu in se izkazati pred oblastjo, sprejema nekritično vsako delo, koristno ali nekoristno, ali je zanj usposobljen ali ne, kar lahko vede do takih absurdnosti, da se n. pr. v mesečnih poročilih navaja udležba in sodelovanje pri predpustnih veseljih in maškeradah kot narodno prosvetno delo.

Ugotavljamo, da nas za gospodarsko prosvetno delo med narodom ni usposobila naša poklicna predizobrazba, ki je kaj rada odločilen faktor pri določevanju višine našega gmočnega položaja.

Le lastna inicijativa, idealizem, prostovoljno žrtvovanje počitnic za obisk raznih tečajev, ki so v izvezi vselej z velikimi lastnimi gmočnimi žrtvami učitelja, nas usposablja za to delo.

3. Kot poniževalno občutimo stanje ko si bo kmalu vsak človek lastil pravico, najsi ima še tako malo pojma o pravem prosvetnem delu — da nam sklicuje se na našo uradno dolžnost, predpisuje delokrog, sami pa smo brez zastopstva v važnih korporacijah, kjer se sklepa in razpravlja o našem izvenšolskem delu in to kljub temu, da smo imeli vedno priznane gospodarske in prosvetne delavce v svoji sredini in da se zadnja leta ni nikjer tako resno in temeljito razpravljalo o narodno-prosvetnih problemih kot v naših vrstah in kljub temu, da so najresnejše smernice za naše izvenšolsko delo prihajale iz nas samih in smo se sami bolj živo kot kdorkoli zavedali potrebe temeljitejše priprave za svojo misijo med narodom, ter leto za letom stavliali v tem pogledu inicijativne predloge.

4. Da se prepreči vsako beganje učiteljstva v presojanju njegovega pravega delokroga, pričakujemo od organizacijskega vodstva da vzdržuje v njem zavest, da je šolsko delo osnova vsemu nadaljnjemu delu in se ga zato ne sme zanemarjati v korist izvenšolskega dela.

Delo v šoli je kvalificirano, odgovorno in težavno delo, zahtevajoč celega moža.

Pričakujemo od njega, da kritično motri učiteljevo udejstvovanje v javnosti, da brani

njegovo svobodo zaradi stvari same, da ga svari pred nepodpornim zapravljanjem sil s premnogostranskim diletantskim delom, ki dostikrat zahteva še nepotrebne gmočne žrtve, nasprotno pa podčrta pomen intenzivnega, resnega dela v področju, kjer lahko učitelj po svojih individualnih sposobnostih postavi celega moža. — Statistiko o našem izvenšolskem delu, v kolikor naj bi služila kot dokaz naše delavnosti, odklanjamo, ker itak zamore zajeti naše delo le kvantitativno, nikoli kvalitativno, pač pa lahko služi v študij problema, kako preprečiti cepljenje naših sil in te sile pravilno usmeriti.

— Članstvu okrajnih učiteljskih društev: Dolnja Lendava, Kozje, Kranj, Marenberg in Novo mesto sporočamo, da ustavimo dostavljanje stanovskih listov s prihodnjo številko, ako društva ne izpolnijo svojih obveznosti napram glavni upravi UJU — poverjeništvu Ljubljana. Sklep pokrajinske skupščine v Novem mestu je, da morajo društveni blagajniki nakazovati mesečne prispevke točno vsak mesec, v nasprotnem slučaju pa je upravičena zaračunati glavna blagajna UJU — pov. Ljubljana vse o pomini združene stroške in od dolžnih zneskov 1% obresti. — V pojasnilo gornjega navajamo, da dolgujeta Dolnja Lendava in Novo mesto za 2½ meseca, Kozje za 2 meseca, Marenberg za 7 mesecev, Kranj pa je nakazal za tekoče upravo leto 5000 Din, ni pa poslal niti izkaza članov, niti mesečnih prijav. — Poverjeništvu UJU Ljubljana.

Šolski upravitelji, pozor!

Intelektualna statistika.

Tiskovine za intelektualno statistiko Lige narodov

je založila z ozirom na obilna naročila šol. upraviteljev Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Dobe se sledeče tiskovine:

1. Za društva, obrazec II. B.
2. Za knjižnice (biblioteke), obrazec IV. A.
3. Za predavanja, obrazec II. Cb.

Cena à 50 par. — Rok je do 20. marca.

Šolski upravitelji, pozor!

— Članom učiteljskega društva za srez Dolnja Lendava. Ponavljajo se stari grehi. Večina niti pare ni poslala za članarino. Pozivamo Vas tem potom, da nemudoma poravnate članarino ter Vas opozarjamo na društvene sklope z dne 10. marca 1930. in na sklep pokrajinske skupščine v Novem mestu. — Članarina znaša 162 Din letno in se plačuje v desetih mesečnih obrokih v naprej. Številka čekovnega računa je 13.165. Plačajte, da ne bo zopet zameje. — Odbor.

— Poset Poljakinje gđ. Zofije Macetkowne v gluhonemni in na pomožni šoli v Ljubljani. Odlična Poljakinja, učiteljica defektne dece v Varšavi gđ. Macetkowna, ki jo je poslala poljska vlada na študijsko potovanje v inozemstvo da si ogleda šole in zavode za defektno deco, je v ponedeljek 23. februarja t. l. posetila tudi ljubljansko gluhonemnico in pomožno šolo, kjer je hospitirala v treh razredih. Pokazala je veliko zanimanje za pomožno šolstvo. Seznanila se je z vsemi predpisi in ustrojem pomožnega šolstva pri nas. Prepotovala je vsa mesta, ki imajo tovrstne šole v Jugoslaviji.

— † Kit Ivan, šolski upravitelj v pok. pri Sv. Križu tik Rogaske Slatine je 20. februarja umrl po kratki bolezni. Kot sin kmetijskih staršev iz gorate Kostivnice je bil močne postave in trdnega zdravja. Rojen leta 1852., je po maturi leta 1880 nastopil prvo in edino službo pri Sv. Križu ter služboval na isti šoli celih 44 let vedno delaven brez dopusta pri prenapolnjenih razredih in poldnevem pouku. Leta 1924. je stopil v pokoj, a ostal

svojemu službenemu kraju zvest. Če tudi že v letih, ostal je živahen in prijeten družabnik ter navdušen pevec-tenorist, dokler ga ni to zimo vrgla na postelj bolezni ter ga po dveh mučnih mesecih strla. Zapušča žalujočo soprogo Josipino, učiteljico ročnih del v pok. ter troje otrok. Hčerka Marija je učiteljica ročnih del na obeh domačih šolah, Anica pomagala materi pri gospodinjstvu, sin Ivan pa je uradnik pri poštni direkciji v Ljubljani. V nedeljo 22. februarja ob 15. uri smo ga spremlili k Sv. Trojici. Dasi je bilo skrajno neugodno vreme, smo videli pred ličnim Kitovim domom odlične osebnosti iz Rogaske Slatine v nemem sočuvstvanju z domačim kmetiskim prebivalstvom, pokojnikoviimi stanovskimi tovariši in deco obeh domačih šol. Otožno so odzvenele žalostinke »Sloge« in zbora križevskih šolarjev, se porazgubile poslovične besede predsednika učiteljskega društva v sneženi meteži. Kitova zadnja pot je bila končana. Tam pri Sv. Trojici naj ti bude topel počitek, kakor je topel spomin v hvalnih mislih tvojih učencev. V anale našega stanu pa bodi zapisano: Živel je učitelj Ivan Kit, ki je služboval v istem kraju, v težavnih razmerah, brez dopusta 44 let in ni godrnjal in ni obupaval.

— Učiteljski dom v Mariboru ima svoj redni občni zbor v četrtek dne 19. marca t. l. ob 9. uri v deški meščanski šoli v Mariboru. Dnevni red: 1. Poročila funkcionarjev upravnega odbora in nadzorstva. 2. Volitev. 3. Članarina. 4. Slučajnosti. Občni zbor je namenoma sklican na 9. uro, da se more po § 15. društvenih pravil pričeti vsaj ob 10. uri, ker ni pričakovati, da bi bila že ob 9. uri navzoča ¼ vseh rednih članov. — Predsednik.

— Bolniško zavarovanje državnih uslužbencev, članov »Podpomožnega društva finančnih in drugih uslužbencev državne uprave za Dravsko banovino v Ljubljani«. Celokupno državno uradništvo bo gotovo z največjim veseljem pozdravilo činjenico da se je Podpomožnemu društvu finančnih in drugih uslužbencev državne uprave za Dravsko banovino v Ljubljani posrečilo v okviru svojega bolniškega sklada osnovati bolniško zavarovanje — edinstveni slučaj samopomoči državnih uslužbencev, katerega dobot more biti deležen slehemi državni uslužbenec in upokojenec, ki postane član Podpomožnega društva finančnih in drugih uslužbencev državne uprave za Dravsko banovino v Ljubljani. Imenovano podporno društvo, ki je bilo ustanovljeno 19. novembra 1930., šteje po preteku treh mesecev svojega obstoja že preko 500 članov in razpolaga že danes z gotovino preko 40.000 Din. Da bo mogoče izvršiti čim izdatnejše bolniško zavarovanje državnih uslužbencev, je občni zbor Podpomožnega društva finančnih in drugih uslužbencev državne uprave za Dravsko banovino v Ljubljani z ozirom na pogoje, da mora biti sleherni član bolniškega sklada tudi član imenovanega podpomožnega društva, sklenil dne 20. februarja t. l., da nudi vsem, ki pristopijo kot člani v to podporno društvo do 30. aprila t. l., posebne

že 50 let
najbolj priljubljena
krema za čevlje

In še ihti: »Nazarenski, vse sem že pomagala, kar sem znala pa kar leži na trebuhu in konec jemlje...«

Baram jaz: »Kako si pomagala Urša?«

Odgovori Urša: »Jejinasta, s korenjem, ki sem ga v maslo pomakala, sem jo klistirala, pa nič ne zaleže.«

Hitim v omaro po grenko sol in ricinovo olje in za pet minut že oboje sipljem svinji v rillec. Se svinja otrese in mi vrne ricinovo olje na hlače. Prestrašen odskočim, sem žalosten zaradi hlače in vesel, da me prašič ni izvolil kar za nogo zagrabit kajti pravijo, da svinja z zobmi lahko zagrabi, le izpustiti da ne zna in ne more...«

Ko je svinjo zavilo in pognalo, sem jo tudi jaz zavil domov.

Ura je petnajst.

Zena se našobi, ko ji pokažem mastne hlače. Gleda hlače in prične jokati: »Kakšen si postal... vse za druge, vse za druge bi napravil, meni pa niti drv ne nasekaš. Zanine solze me ganejo in dem: »Ne jokaj ženal« in že sekam drva. Ko me je drvarniška gimnastika utrudila, se vrnem v sobo. Me pozdravi žena: »Vsaj vode mi prinesi! Nič se ti ne smilim, ko moram sama nositi polne skaf...«

Vzamem škaf, skočim k vodnjaku in že vlečem težko vedro vode iz njega. Spodrsne

mi, in za las manjka, da ne strmoglavim z vedrom vred v vodnjak. »Hvala Bogu« pravim, »da sem jaz ta, ki vlečem vedro iz globokega vodnjaka; ženo bi prav gotovo potegnili vedro za seboj...«

Potem se vsedem in hočem nadaljevati s čitanjem. Narahlo boječe potrkva nekdo na vrata. Vstanem in pomolim glavo vum: »Oča naš, kjer jesi na nebesih...« me pozdravi berač. Dam mu dinar in si mislim: »Ubog revež.« Skozi zaprto okno gledam za njim: obstane pred dvrmi, ogleduje novec, ga tiplje in težka potem pa — pljune, ter se podviza dalje. Gledam za njim in si mislim: »Že vem, zakaj je pljunil...« in mi je žal, da mu nismo dal dva dinarja. O, potem mogoče ne bi pljunil...«

Potem so prišli kar trije iz sosednje vasi. Pravijo: »Grdo in nagnusno vreme.« Pravim jaz: »Kazalec nagnusno.« Potem dva kašljata in se s kazalcem izprehajata za ušesom tretji pa mi pomoli nabiralno poło pod nos: »Gospod učitelj, gasilno društvo bi radi ustanovili...« Se nakremžim: »Lepo, zelo plemenita zamisel!« in sežem v lepo po »kovača...«

Ura je sedemnajst.

Polagoma se mrači. Sedim pred kopico zvezkov in popravljam šolske spise naloge. Odložim prvi popravljeni zvezek, že prideta dve ženski:

»Jejhaneh gospod, vsega gada veste, nujte se nam napisati onega...«

»Kaj bo?« vprašam in ju posadim za mizo.

»Naboze strašno je težko, če ni denarja...«

Rečem jaz: »M — hm!«

Se odkašlja ženišče: »Neži sem lozo prodala. Na sodniji so pa rekli, naj kar sam napišem, onega, pogodbo. Jejhanah stara sem pa nič ne vidim...«

Pravim: »To je vendar malenkost!« in napišem pogodbo.

Zenski odideta. »Gospod, molila bom za vas,« pravi še med vratni tista, ki je prodala gozd.

Zdravomarijo zvoni. Po bajtah se prižgajo luči, po svinjakih cvilijo prasci.

Popravljam, popravljam... Moj Bog, kako počasi se tanjša kopica zvezkov. »Nocoj ne bom skoneč s temi popravki!« si mislim. Nisem še domislil, ko priteče Fajtova:

»Gospod, če imajo kaj zaveb v šolski lekarni lepo jih prosim, naj me obvežejo.« Jo obvezujem in si mislim: »Pošteno te je kresnil tvoj Majk...«

Pridem iz veže v kuhinjo in si umivam krvave roke. Vse trepeče v meni, ob spominu na zevajočo rano.

Križani Jezus, saj si blede ko zid,« javka moja žena in brska po kuhinjski kredenci.

Išče in javka: »Joj, joj, kje so vendar Hoffmannove kapljice?«

Se pomirim malce in ležem v postelji. Zelo sem utrujen. Mižim in se trudim, da bi zaspal. Nenadoma nekdo udari po oknu in kriči:

»Gospod, gospod učitelj, brž vstanite!«

Skočim k oknu: »Kaj pa je, za božjo voljo?«

»Lepo jih prosim, naj gredo k nam, lepo jih prosim...« drhti iz stare žene.

»Kaj se je zgodilo šatarjeva mama?« poizvedujem.

»Oh, gospod, naša Jela je prišla zdajle domov iz Zagreba. Pa otroka je prinela s seboj. Jezus pomagaj, moj stari jo bo ubil...«

Lepo jih prosim, naj ga gredo pomirit...«

Prisluhnem: na koncu vasi je v nizki, polrazpali kajbi rjovel Angelin oče:

»Oooo, prekleť parkrt!«

Mogoče je za ta dan še kaj beležil dnevnik. Mogoče? Res ne vem, saj nisem obrnil nove strani. Dnevnik sem vrnil tovarišu Čičigoju in se sočutno zagledal v njegov upal obraz:

»Priatelj, nikar tako! Preveč subtilen je tvoj dnevnik. Saj ga gospodje, ki so nam pol ugleda odvzeli, ne bodo razumeli...«